

1

30 / 1982

**Slovenský
národopis**

Na obálke: 1. strana: Ján Kulich. Lúčnica. Hydronálium, Ø 21,5 cm, 1972.

Foto J. Nový

4. strana: Ján Kulich, Polomka. Zvarované železo, v. 71,5 cm, 1967. Foto J. Nový.

V obrazovej prílohe reprodukcie diel národného umelca Jána Kulicha. Obr. č. 1—37 foto J. Nový, č. 38 foto J. Kulich. Kresbové motívy v texte sú prevzaté z publikácie: Petránsky, L.: Ján Kulich. Kresby. Bratislava 1979. Reprodukovala H. Bakaljarová

HLAVNÁ REDAKTORKA
Božena Filiová

VÝKONNÁ REDAKTORKA
Viera Gašparíková

REDAKČNÁ RADA

Ján Botík, Soňa Burlasová, Václav Frolec, Emília Horváthová, Soňa Kovačevičová, Igor Krištek, Milan Leščák, Ján Michálek, Ján Mjartan, Štefan Mruškovič, Viera Nosáľová, Adam Pranda, Antonín Robek

1

30 /1982

***Slovenský
národopis***

ČASOPIS SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED

VEDA

VYDAVATEĽSTVO SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED

BRATISLAVA

V prezentovanom čísle Slovenského národopisu sú online sprístupnené iba publikácie pracovníkov Ústavu etnológie SAV (v obsahu farebne odlíšené).

Ostatné práce, na ktoré ÚEt SAV nemá licenčné zmluvy, sú vynechané.

Slovenský národopis je evidovaný v nasledujúcich databázach

www.ebsco.com
www.cejsh.icm.edu.pl
www.ceeol.de
www.mla.org
www.ulrichsweb.com
www.willingspress.com

Impaktovaná databáza European Science Foundation (ESF)
European Reference Index for the Humanities (ERIH): www.esf.org

OBSAH**ŠTUDIE**

- Milan Leščák: Včleňovanie progresívnych tradícií ľudovej kultúry do systému socialistickej kultúry a života pracujúcich
 Václav Frolc: Socialistická vesnice — miesto a význam tradícii ve zpôsobu života a kultuře pracujúcich
 Ján Botík: Spoločné a špecifické črty v ľudovej kultúre krajín karpatsko-balkánskeho regiónu
 Emília Horváthová: K teoretickým aspektom problematiky tradície
 Ester Plicková: Život a kultúra ľudu — zdroj socialistického výtvarného umenia. Tvorba Jána Kulicha

MATERIÁLY

- Ema Marková: Výroba halenového súkna
 Dominik Choluj: Tradičné spôsoby označovania vlastníctva na Kysuciach

DISKUSIA

- Ján Doruľa: Význam Slovenských povestí pre výskum slovenskej lexiky

ROZHLADY

Životné jubileum doc. PhDr. Antonína Robka, CSc. (Emília Horváthová)	98
Mária Dzubáková päťdesiatročná (Ján Michálek)	100
6 Jubileum PhDr. Viery Valentovej, CSc. (Viera Nosálová)	102
17 K životnému jubileu Alice a Oskára Elschekovcov (Ladislav Burlas)	104
40 VIII. riadne valné zhromaždenie Slovenskej národopisnej spoločnosti pri SAV (Peter Salner)	110
45 Poznámky k slovenskému vydaniu gruzínskych ľudových rozprávok (Viera Gašparíková)	112
60 Výstup etnografov na Kriváň na počest Andreja Kmefa (Arne B. Mann)	115
Moskevská zasedanie MKKKB (Václav Frolc)	117
71 Konferencia o interetnických súvislostiach ľudovej architektúry v oblasti československých Karpát (Ján Botík)	118
89 Etnografický výskum Ukrajincov na východnom Slovensku (Ján Podolák)	120
Konferencia Prínos výskumu k leninskému riešeniu postavenia ženy a rodiny (Dušan Ratic)	124
Seminár o kultúre Čičmian (Milan Chlebana)	127

Smery a tendencie kultúrneho vývoja
v modernej spoločnosti (Dušan Ra-
ticia)

RECENZIE A REFERÁTY

- Stará dělnická Praha (Peter Sal-
ner)
M. Beranová: Zemědělství starých Slo-
vanů (Peter Slavkovský)
F. Bielik a kol.: Slováci vo svete (Arne
B. Mann)
S. Dillnbergerová: Dotazník na vý-
skum spôsobov a zvykov pri jedení
a stolovaní; M. Paríková: Návod na
etnografický výskum transportu a do-
pravy (Rastislava Stoličná)
Slovensko ľudsko izročilo — Pregled
etnologije Slovencev (Richard Je-
řábek)
J. Manga: Palócföld (Magdaléna Pa-
ríková)
Čistov, V. Kirill: Russkije skaziteli Ka-
relii (Viera Gašparíková)
Gusev, E. Viktor: Istoki russkogo na-
rodnogo teatra; Gusev, E. Viktor:
Russkij folklornyj teatr XVIII. — na-
čala XX. veka (Martin Slivka)
Z. Ujváry: Népszokás és népköltészet
(Marta Sigmundová)
E. Tárkány Szücs: Magyar jogi népso-
kások (Soňa Švecová)
L. Szabó: A magyar rokonsági rendszer
(Marta Sigmundová)
K. Jung: Az ember élet fordulói (Marta
Sigmundová)
L. Kósá: Rozmarinkingoszorú (Izabela
Danterová)
U. Bentzien: Bauernarbeit im Feuda-
lismus (Ema Drábiková)
H. Plaul: Landarbeiterleben im 19.
Jahrhundert (Ema Drábiková)
Folklore Schweiz (Peter Salner)

СОДЕРЖАНИЕ

СТАТЬИ

- Милан Дешчак: Включение прогрес-
сивных традиций народной культуры
в систему социалистической культуры
и в быт трудящихся
Вацлав Фролец: Социалистическая де-
ревня — место и значение традиций
в быту и культуре трудящихся
Ян Ботик: Общие и специфические чер-

128	ты в народной культуре стран карпа- то-балканского региона	40
	Эмилия Хорватова: К теоретическим аспектам проблематики традиции	45
133	Эстер Плицкова: Жизнь и культура народа — источник социалистического изобразительного искусства. Творчес- тво Яна Кулиха	60
135	МАТЕРИАЛЫ	
136	Эма Маркова: Производство сермяж- ного сукна	71
	Доминик Холуй: Традиционные спосо- бы обозначения собственности на Кису- цах	89
138	ДИСКУССИЯ	
139	Ян Доруля: Значение „Словацких ска- зок“ для исследования словацкой лек- сики	92
141		
143	ОБЗОРЫ	
144	Юбилей доцента д-ра Антонина Робека, канд. наук (Эмилия Хорватова)	98
	Марии Дзубаковой — 50 лет (Ян Миха- лек)	100
146	Юбилей д-ра Веры Валентовой, канд. наук (Вера Носалёва)	102
148	К юбилею в жизни Алисы и Оскара Элшек (Ладислав Бурлас)	104
149	VIII очередная генеральная ассамблея Словацкого этнографического общества при САН (Петер Салнер)	110
150	Примечания к словацкому изданию гру- зинских народных сказок (Вера Гаш- парикова)	112
151	Восхождение этнографов на Кривань в честь Андрея Кметя (Арне Б. Манн)	115
152	Московское заседание МККБ (Вацлав Фролец)	117
	Конференция по интерэтническим взаимо- связям народного зодчества в области чехословацких Карпат (Ян Ботик) .	118
156	Этнографическое исследование украинцев в Восточной Словакии (Ян Подо- лак)	120
159	Конференция „Вклад исследований в ле- нинское решение положения женщины и семьи“ (Душан Ратица)	124
6	Семинар по культуре Чичман (Милан Хлебана)	127
17	Направления и тенденции развития куль- туры в современном обществе (Душан Ратица)	128
	РЕЦЕНЗИИ И РЕФЕРАТЫ	

INHALT

STUDIEN

- Milan Leščák: Eingliederung der progressiven Volkskulturtraditionen ins System der sozialistischen Kultur und ins Leben der Werktätigen
Václav Frolec: Das sozialistische Dorf — Platz und Bedeutung der Traditionen im Lebensstil und in der Kultur der Werktätigen
Ján Botík: Gemeinsame und spezifische Linien in der Volkskultur der karpato-balkanischen Länder
Emília Horváthová: Zu den theoretischen Aspekten der Problematik der Tradition
Ester Plicková: Das Leben und die Kultur des Volkes — die Quelle der sozialistischen bildenden Kunst. Ján Kulich's Schöpfung

MATERIALIEN

- Ema Marková: Dei Kitteltucherzeugung
Dominik Choluj: Traditionelle Arten von Eigentumsgekennzeichnen in der Kysuce-Region

DISKUSSION

- Ján Doruľa: Die Bedeutung der Slowakischen Sagen für die Forschung der slowakischen Lexik

RUNDSCHAU

- Lebensjubiläum des Doz. PhDr. Antonín Robek, CSc. (Emília Horváthová)
Mária Dzubáková 50 Jahre alt (Ján Michálek)
Jubiläum der PhDr. Viera Valentová, CSc. (Viera Nosálová)
Zum Lebensjubiläum des Ehepaars Alica und Oskár Elschek (Ladislav Burlas)
VIII. ordentliche Generalversammlung der Slowakischen Ethnographischen Gesellschaft bei Slowakischen Akademie der Wissenschaften (Peter Salner)
Bemerkungen zur slowakischen Ausgabe der grusinischen Volksmärchen (Viera Gašparíková)
Aufstieg der Ethnographen auf den Berg Kriváň zu Ehren von Andrej Kmef (Arne B. Mann)

Tagungen der IKKKB in Moskau (Václav Frolec)	117
Konferenz über interethnische Zusammenhänge der volkstümlichen Architektur im Gebiet der tschechoslowakischen Karpaten (Ján Botík)	118
Ethnographische Erforschung der Ukrainer in der Ostslowakei (Ján Podolák)	120
Konferenz „Beitrag der Erforschung zur leninischen Lösung der Lage der Frau und der Familie“ (Dušan Ratka)	124
Seminar über die Kultur des Dorfes Čierny (Milan Chlebana)	127
Richtungen und Tendenzen der Kulturerentwicklung in der modernen Gesellschaft (Dušan Ratka)	128
60 BÜCHERBESPRECHUNGEN REFERATE	

CONTENS

ARTICLES

Milan Leščák: The Incorporation of Progressive Folk Culture Traditions into the System of Socialist Culture and into the Life of Workers	6
Václav Frolec: The Socialist Village — Place and Importance of Traditions in the Way of Life and in the Culture of Workers	17
Ján Botík: Common and Specific Factors of the Folk Culture in the Countries of Carpathian Mountains and Balkan Region	40
Emilia Horváthová: Theoretic Aspects of Tradition Problems	45
Ester Plicková: Life and Culture of the People — the Source of the Socialist Creative Art. The Creation of Ján Kulich	60

VARIOUS MATERIAL

Ema Marková: The Production of the Cape Cloth	71
Dominik Choluj: Traditional Ways of Marking Private Property in the Region of Kysuce	89

DISCUSSION

Ján Doruľa: The Importance of Slovak Tales for the Research of Slovak Vocabulary	92
--	----

COMMENTARY

The Life Jubilee of Doc. PhDr. Antonín Robek, CSc. (Emília Horváthová)	98	Sittings of the MKKKB in Moscow (Václav Frolec)	117
Mária Dzubáková is 50 Years Old (Ján Michálek)	100	The Conference of Interethnical Coherences of the Folk Architecture in the Region of Czechoslovak Carpathian Mountains (Ján Botík)	118
The Jubilee of PhDr. Viera Valentová, CSc. (Viera Nosálová)	102	The Ethnographic Research of the Ukrainians in Eastern Slovakia (Ján Podolák)	120
The Life Jubilee of Mr. and Mrs. Oskár Elschech (Ladislav Burlas)	104	The Conference „Contribution of the Research to the Leninian Solution of the Woman's and Family's Position“ (Dušan Ratica)	124
The VIII th Orderly General Meeting of the Slovak Ethnographic Society Attached to the Slovak Academy of Sciences (Peter Salner)	110	The Seminar About the Culture of Čechomoravia (Milan Chlebana)	127
Notes on the Slovak Edition of Georgian Folk Tales (Viera Gašparíková)	112	Tendencies of the Cultural Development in the Modern Society (Dušan Ratica)	128
The Ascent of Ethnographers on the Mountain Kriváň in Honour of Andrej Kmet (Arne B. Mann)	115	BOOKREVIEWS AND REPORTS	

ŽIVOT A KULTÚRA ĽUDU – ZDROJ SOCIALISTICKÉHO VÝTVARNÉHO UMENIA. TVORBA JÁNA KULICHA

ESTER PLICKOVÁ

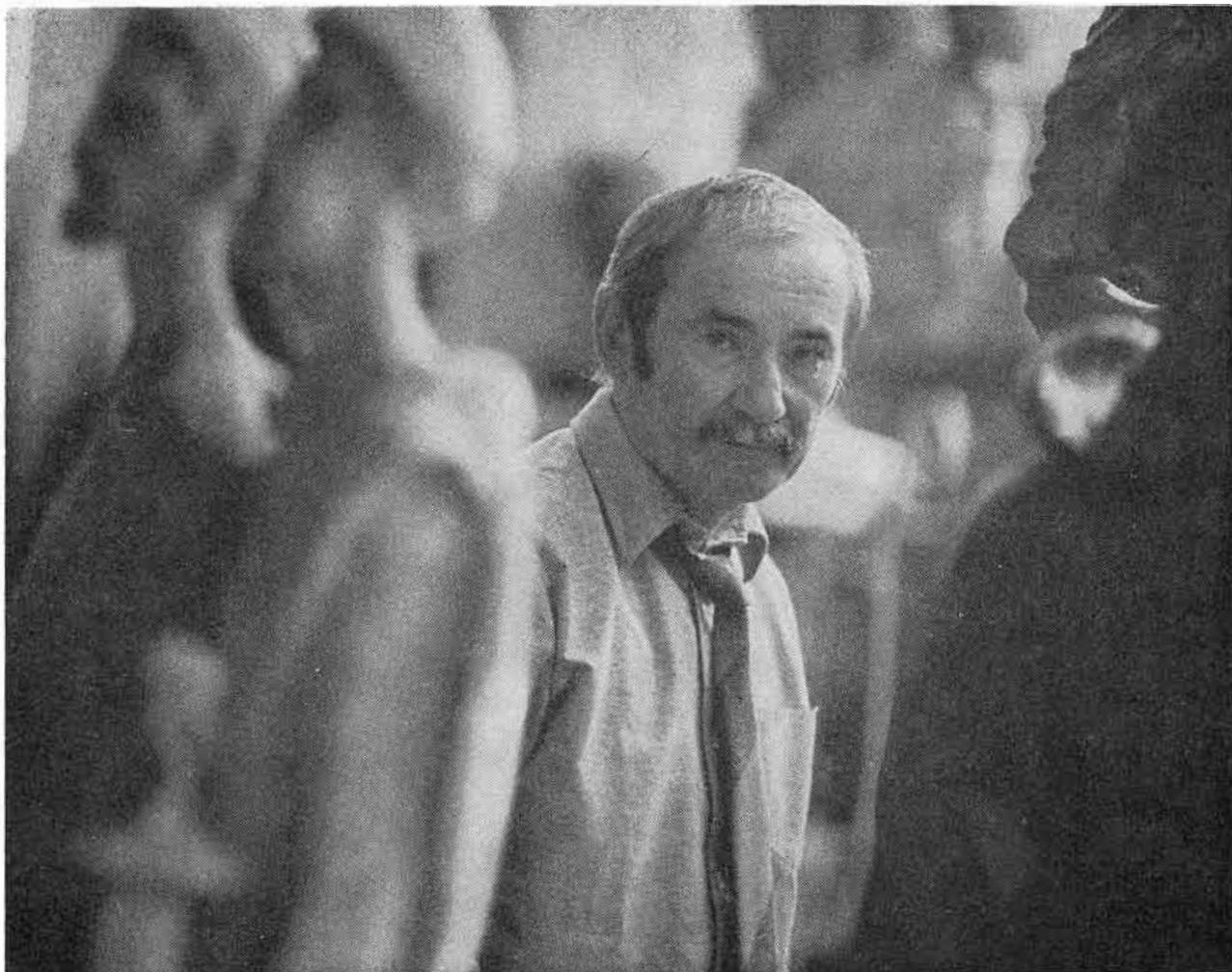
Národopisný ústav SAV, Bratislava

V tvorivej dráhe takmer každého umelca sú výstavy, najmä súborné autorské expozície, bezesporu významnými miľníkmi, už i preto, že zväčša sa časovo prekrývajú s vrcholným obdobím názorového a duchovného dozretia umelca. Takéto výstavy sú príležitosťou ku tворivým konfrontáciám, hodnotiacim úvahám a neraz aj pre samotného pôvodcu sú prekvapujúcim poznaním. Dávajú mu možnosť vidieť svoje vlastné dielo v jeho plnom rozsahu, myšlienkovom rozpätí a vďaka špecifikám výstavnickej interpretácie aj v novom kontexte, v súvislostiach výlučného osobnostného vývinu, v jeho vnútornej väzbe, čo akiese prináša podnety a postrehy, ktoré sú pri vzniku a zrade sólových kreácií ešte nepostrehnuteľné¹. A napokon ohňivko rovnako dôležité: vnímajúci divák, pre ktorého je koniec koncov umelecké dielo určené, spoznáva ho v neopakovateľnom, syntetickom priereze, jeho mnohostrannej obsahovej i významovej výpovedi s rukopisnými charakteristikami vyjadrovacích prostriedkov a zvláštnosťami výtvarnej reči autora.

Všetky tieto aspekty sa mimoriadne presvedčivo manifestovali pri jubilejnej výstave národného umelca Jána Kulicha (1981 — Bratislava, Tren-

čín, Budapešť, perspektívne 1982 — Praha, Moskva). Nie je našou úlohou prinášať hĺbkovú, celostnú analýzu tejto impozantnej prehliadky i celého doterajšieho diela Jána Kulicha (pamätníková a pomníková tvorba monumentálneho charakteru, plastiky v spojení s architektúrou, portrétné sochárstvo, drobné plastiky, reliéfy, plakety, medaily, kresby) — to prenechávame, pochopiteľne, umenovedcom. Pre nás, etnografov, bola však aj táto výstava stimulom a pohnútkou zamyslieť sa na súčasnou, bohatu rozvinutou žatvou Kulichovej tvorby z trochu iného zorného uhla, než býva zvykom.

Ak totiž dnes naša národná kultúra vo všetkých svojich zložkách prežíva renesanciu, pričom sa uvedomele a zámerne napája z čírych prameňov ľudovej kultúry — aby v rozmanitých, transformovaných podobách znova zažiarila — tak práve dielo Jána Kulicha je toho jedinečným príkladom. Tradície ľudovej kultúry ovplyvňujú tu nielen tematiku výtvarného diela (to by bolo málo), ale najmä jeho celkovú slohovú podobu a vyznenie s ozvláštňujúcim použitím formotvorných výrazových prostriedkov. Keď sa dnes hovorí o aplikácii progresívnych tradícii ľudovej kul-

Národný umelec Ján Kulich. Foto E. Plicková

túry do socialistickej kultúry a umenia národa, myslí sa tým predovšetkým na dynamické tradície, na význam tradícií v dialektickom vývine, na ich živé spojenie s umeleckým novátorstvom, s tvorivým obnovovaním.² Ide teda o vystihnutie filozofickej podstaty hodnôt ľudového umenia, o preniknutie do jeho estetických zákonitostí, štrukturálnych súvislostí a väzieb, o pochopenie jeho tvorivých princípov a v ďalších kreatívnych procesoch o ich invenčnú transformáciu. Ak vzťah k hodnotám života a kultúry ľudu pramení z hlbokého poznania a citového obdivu umelca k nim, potom môže nadobudnúť i tradičná látka novú spoločenskú platnosť.

Tieto evidentné skutočnosti vo výtvarnom názore a umeleckom vyznanií

Jána Kulicha konštaovali už pred nami aj iní, umenovedci, kulturológovia, teoretici, ale aj novinári a publicisti.³ Pravda, zdôrazňuje sa, že Kulichova späťosť s ľudovosťou v nijakom prípade neznačí tradicionalizmus, priečiaci sa progresívneemu trendu moderného umenia. Ba práve naopak. Dôverný znalec Kulichovho diela Ján Dekan nachádza v ňom jednotiacu vývinovú líniu, ktorá smeruje v monumentálnom prejave i v medailérskej tvorbe k jednoduchosti, k priezračnej čistote kompozície i štýlu. Kulich sa postupne zbavil zbytočných detailov a všetko výtvarné úsilie sústreďuje na vyjadrenie jedinej myšlienky, jediného motívu.⁴ Ján Dekan píše takto: „Pohyb a gesto, redukované prevažne na nevyhnutné minimum, prestávajú

byť iba nositeľmi viditeľného dej a čo-raz väčšmi sa sústredujú na povahopisnú skratku, ktorá v monumentálnej plastike prerastá v zovšeobecňujúci symbol. Spolu s psychologicky prekreslenou hlavou vytvárajú často vnútorné napätie diela a stávajú sa nosným principtom Kulichovho osobitého štýlu. A rovnako je to aj s Jánošíkom, či už v hydronálovej štúdii na plakete, alebo vo zváranom plechu. Tento Jánošík nemá nič spoločného s tradičným, ľudovými povesťami opradeným a vy-cifrovaným „hôrnym chlapcom“, ani s krepčiacim Jánošíkom insitných maliel na skle. Márne by sme na ňom hľadali magický široký opasok, červený dolomán, alebo vysokú „drábsku čiapku“. Zo všetkých kanonizovaných rekvi-zít ponecháva Kulich svojmu Jánošíko-vi iba valašku. Spočíva pokojne zakva-čená na ľavom pleci, ako ju bežne nosia pod Tatrami. Iba hrdo vztýčená hlava, rozkročené nohy a pevnejšie zovretie poriska oboma rukami menia jednodu-chého horala v legendárneho zbojníka a bojovníka proti panskej zvoli, kým v monumentálnej soche zo zváraného plechu zvýrazňujú túto hrdinskú črtu ešte aj ostro rezané profily tvarov. Kontrastnejšie členenie plochy kresbou zvaru sa v tejto novej technike značne približuje slohovosti modernej architek-túry a Kulich ju dokázal majstrovsky zvládnuf.⁵

Jednu zo základných charakteristik Kulichovej duchovnej, umeleckej pod-staty prináša vyjadrenie Jána Štev-če ka: „Ľudový svet je preňho stále sochárskou tému, pravda tému v ro-vine najvyšzej kultúry tvaru“.⁶

Čo vlastne znamená „Ľudový svet“ Jána Kulicha, v akom význame si ho máme vysvetlovať? Isteže, treba ho chápať a interpretovať v jeho zložitej mnohovýznamovosti. Nepochybne je to komplex mnohých vplyvov, súvislostí, životných podmienok, determinácií so-ciálneho prostredia, inšpiratívnych kon-

taktov, osobných zážitkov, ktoré všetky spoluformovali tvorivý vývoj a osobnosť umelca. Význam závislosti a vzťa-hov medzi stimulmi tohto druhu a samotným umeleckým dielom sa zvyk-nú pri vysvetľovaní genézy diela v teórii umenia rozdielne hodnotiť, poč-núc od zjednodušeného výkladu bez-prostrednej, neproblémovej spätosti tvorca s dielom, až po extrémne úplné oddeľovanie diela od jeho tvorca a negovanie akýchkoľvek ich väzieb. Súčasná marxistická psychológia a fi-lozofia umenia poukazuje na to, že ne-možno vplyv spomínaných impulzov na formovanie a diferencovanie tvo-rivej osobnosti ani zveličovať, ani po-pierať a zanedbávať.⁷ Dielo vyrastá v spätnej, dialektickej väzbe zo život-neho prostredia tvorca. Umelca utvára prostredie a život. Vo vzťahoch medzi životom a tvorbou nachádzame vysvet-lenie a potvrdenie tvořivej cesty umel-cia; život, ľudský profil a tvorbu umelca nemožno od seba oddeliť.⁸

V životných osudoch Jána Kulicha sú podnety a okolnosti, ktoré majú hlboký, podstatný význam pri formovaní a roz-víjani jeho tvorivých fondov až k ich plnému rozkvetu. Je to v prvom rade vstup na pražskú Akadémiu výtvarných umení; prišiel tam roku 1946, do ateliéru slávneho medaléra — tvorca česko-slovenských mincí — profesora Otaka-ra Španiela ako mladučký, výnimočne nadaný chlapec zo Zvolenskej Slatiny. Pražský pobyt znamenal preňho na dlhých osem rokov rozlúčenie sa so sve-tom voľnej prírody hôr, lesov, lúk, past-vín a najmä ľudí, jemu bytostne najbliž-sích. Avšak na druhej strane Praha v tých časoch, tesne po údesnej vojno-vej kataklizme a hrôzach okupácie, žila obrodeným, vzrušujúcim kultúrno-političkým dianím. Čulý študentský život, znovuvzkriesené avantgardné divadlá, výstavný ruch, výtvarné skvosty kul-túrneho dedičstva, spoznávanie sa s naj-vynikajúcejšími osobnosťami-pedagóg-

mi boli pre vnímacého, citlivého poslučáča Akadémie tou trinástou, dovtedy nepoznanou rozprávkovou komnatou. A dostavili sa čoskoro — a hned veľké úspechy: Ján Kulich získava rokou 1949 druhú cenu v súťaži na Fučíkov odznak a roku 1951 mu udelili — ako dvadsaťjedenročnému výtvarníkovi — cenu hlavného mesta Prahy.

V pražskom umeleckom svete sa postupne vykryštalizovali aj Kulichove postoje k domovine, k vlasti, k rodnému kraju. Domovina — to sú iste pocity trvalej, nevyvráiteľnej vrastenosti do konkrétneho, emocionálne i racionálne najbližšieho životného prostredia, najmä toho, ktoré sa viaže na senzitívne obdobie detstva a mladosti; pocity spolupatričnosti s celým jeho spôsobom jestvania. Sú to reminiscencie, návraty symbolické i konkrétné, ktoré oživujú miazgu týchto pocitov, možno aj s troškou nostalgického nádychu. A preto národný umelec Ján Kulich sa dodnes zo svojho bratislavského pôsobiska rád vracia do tohto svojho, v pravom zmysle slova „ludového sveta“. Tieto návraty — ako hovorí sám umelec — znamenajú preňho sviatky ducha. Folklórne slávnosti vo Východnej, v Detve sú mu vzácnou príležitosťou stretávania sa s ľuďmi, čo sú mu doteraz najviac blízki a milí. Sú to svojim spôsobom osobnosti, ľudia rýdzich charakterov, nositelia jedinečných osobných vlastností a tvorivých schopností. Sú to i tanecníci, speváci, hudci — primáši, gajdoši, fujaristi, cymbalisti, horári, drevorubači, rezbári, ba i banici. Účasť na tradičnom štiavnickom sprievode „salamandri“ napr. inšpirovala Kulicha k sérii kresieb a reliéfu s baníckou motivikou.

Ján Kulich má neobyčajný vzťah a zmysel pre všetky krásne predmety, čo ľud vytvoril. Avšak zdrojom inšpirácie sú mu iba tieto artefakty. Inšpirujú ho predovšetkým živé bytosti, tvorcovia a nositelia hodnôt; vytvorený artefakt je v nich už implicitne obsiahnutý.

Osobitý Kulichov prístup a spôsob traktácie motívov ľudového prostredia je výsostne tvorivo prehodnocujúci. Prostredníctvom stvárnených konkrétnych postáv a konkrétnych javov ľudovej kultúry vyjadruje v znakovnej polohe všeobecné národné črty; cez jednotlivosti vystihuje symbolickú podstatu jahu (*Gajdoško Michelík, Svák Sanitrár — fujarista, Rinaldo — primáš, Cymbalista, Tanec bunkoš, Válaný, Na Mitra, Vynášanie Moreny, Večernica, Podpolianka, Hrochočan, Goral*). Tou najvlastnejšou tvorivou syntézou týchto tvorivých princípov je pomník — plastika matky Jána Kulicha (*Mať moja*). Spája sa v nej hlboký, osobný citový vzťah umelca s opravdivou úctou k domovine, vlasti. Socha symbolizuje i matku vôbec — nositeľku všetkých hodnôt života. Plastika je koncipovaná vo veľkých, zjednodušených hmotách s charakteristickým výrazom tváre a jej emocionálne pôsobenie je umocnené dôstojným umiestnením na cintoríne v rodnej Zvolenskej Slatine. Z mierneho svahu, spomedzi stromov hľadí *Mať moja* pokojne, vyravnane do diaľav, do zvlnenej, vrchárskej krajinnej scenérie.

Motívika ľudového prostredia rezonuje v Kulichovom sochárskom prejave, kresbových štúdiách i medailérskej tvorbe. Pritom je podivuhodné rozpätie jeho tvorivého potenciálu, ako vie oscilovať od veľkých, heroických pamätníkových tém k subtilnému komornému žánru. (Pri hlbšej analýze by sa však nepochybne ukázalo, že i ten je poznačený monumentálnym videním a cítením.) V chápaní spoločenského poslania medailérstva sa jednoznačne prejavuje Kulichov postoj angažovaného umelca utvárať týmto umeleckým druhom na vysokej výtvarnej úrovni pokrokové spoločenské povedomie národnej pospolitosti. Značná časť tejto tvorby má špeciálnu reprezentatívnu funkciu; sú to pamätné medaily i plakety k významným udalostiam, jubileám osôb, inštitú-

cií, obcí (*Matica slovenská*, *Slovenský ľudový umelecký kolektív*, *Folklórny festival vo Východnej Podpolianskej slávnosti*, *Terchová*, *Liptovská Mara*, *Kolektívy Záujmovej umeleckej činnosti*). Osobnosti umeleckého, vedeckého a politického života (a nielen nášho) sú držiteľmi vyznamenaní, realizovaných v autorskej dielni Jána Kulicha. Pre mnohé udalosti kultúrno-spoločenského života si našli odozvu v jeho medailách a plaketách. Tak napr. pri príležitosti päťdesiateho výročia založenia časopisu Krásy Slovenska vytvoril medailu, jeden z najskvelejších medailérskych kle notov. „Čo tam dať ako symbol krásy zeme?“ — vrvá majster. „Tak som tam dal mladuchu“. Na averzi je utešená hlava mladej ženy s vencom, reverz zdobi vztýčený máj. Obdobne ušľachtilo pôvabná je nevesta v parte z Veľkého Lomu na plakete pre Lúčnicu, alebo vznešene lyricky poňatá dievčina, symbolizujúca slovenčinu, na reverzi plakety Ľudovíta Štúra. Sú to typy z Ľudového prostredia, štylizované v maximálne úspornej výtvarnej skratke.

Z dokonalého poznania autentického Ľudového prostredia, z citového súžitia a mentálnej identity s ním pramení aj objaviteľský Kulichov prístup k výtvarným hodnotám Ľudovej kultúry z hľadiska ich tvaroslovného, formového bohatstva. Pritom však poetiku Ľudového výtvarného prejavu a jeho štylistické, tvárne prostriedky Kulich neaplikuje, neprenáša iba ako rukopisné zvláštnosti, ale tieto formotvorné elementy integruje vo svojej výtvarnej reči do diela tak, aby tvorili výrazovú jednotu s jeho obsahom; vlastne si ich podriaďuje k plnému významovému vyzneniu diela. Obdobnú funkciu majú aj niektoré výtvarne pôsobivé reálie z Ľudového prostredia, povýšené v autorskom kontexte do roviny znaku. Tak napríklad tradičné odevné súčiastky v takejto interpretácii nachádzajú plné dekoratívno-obsahové uplatnenie — aj v ich hmo-

tovo plastickom účinku. Veľkoplošne riešená hazucha širice dodáva vznosnosť, mohutnosť i údernosť postave Jánošíka. Kabátec — kurtka tanečníkov bunkošov v štylizovanom podaní znásobuje výtvarný účinok stvárnovej pohybovej sekvencie. Klobúk, traktovaný v mnohých tvarových variáciách, je podstatným nosným prvkom plastického výrazu. Parta s dekoratívne riešenými pruhmi stúh okolo hlavy nevesty vyjadruje takto v znakovnej rovine výnimočnosť, jedinečnosť životnej udalosti. Takisto úprava účesu, uviazanie šatky majú obdobnú funkciu. Aj rukávce, zástery, sukne a ďalšie súčasti krojov poníma Kulich v ich celostnom, tvarovom pôsobení a nie ako faktor ornamentálizujúci. Veľký vlniak halí napríklad ženskú figúru ako mäkká drapéria do monolitne pôsobiaceho tvaru, znásobeného ešte faktúrou materiálu — dreva. Aj v týchto postupoch sa prejavuje Kulichovo hlbavé výtvarné myslenie: nie Ľudový ornament, nie vonkajšia zdobenosť ho púta, ale preniká do podstaty tvaroslovia Ľudového výtvarného názu ru a ním obohacuje svoje osobnostné výrazové prostriedky.

V tematickom pôdoryse diela Jána Kulicha je Ľudovosť obsiahnutá v najplnšom význame tohto pojmu: Ľudové je v jeho progressívnom chápaní i to z národnej kultúry a kultúrneho dedičstva, čo už trvale preniklo a vrástlo do povedomia najširších vrstiev národa, ba i ostatných etník, žijúcich na našom území (najmä ak berieme do úvahy schopnosť bezprostrednej komunikatívnosti výtvarného diela s vnímateľom) a dnes sa pocítuje už ako stále živé a integrované do súčasného kultúrneho diania, navyše aj ako trvalý zdroj podnetov k ďalším, kultúrnym a umeleckým aktivitám. V dynamickom ponímaní Ľudových, revolučných a pokrokových tradícii pokladá Ján Kulich za také nielen tradície jánošíkovské, povstalecké, ale aj vzdelanostno-vedecký odkaz

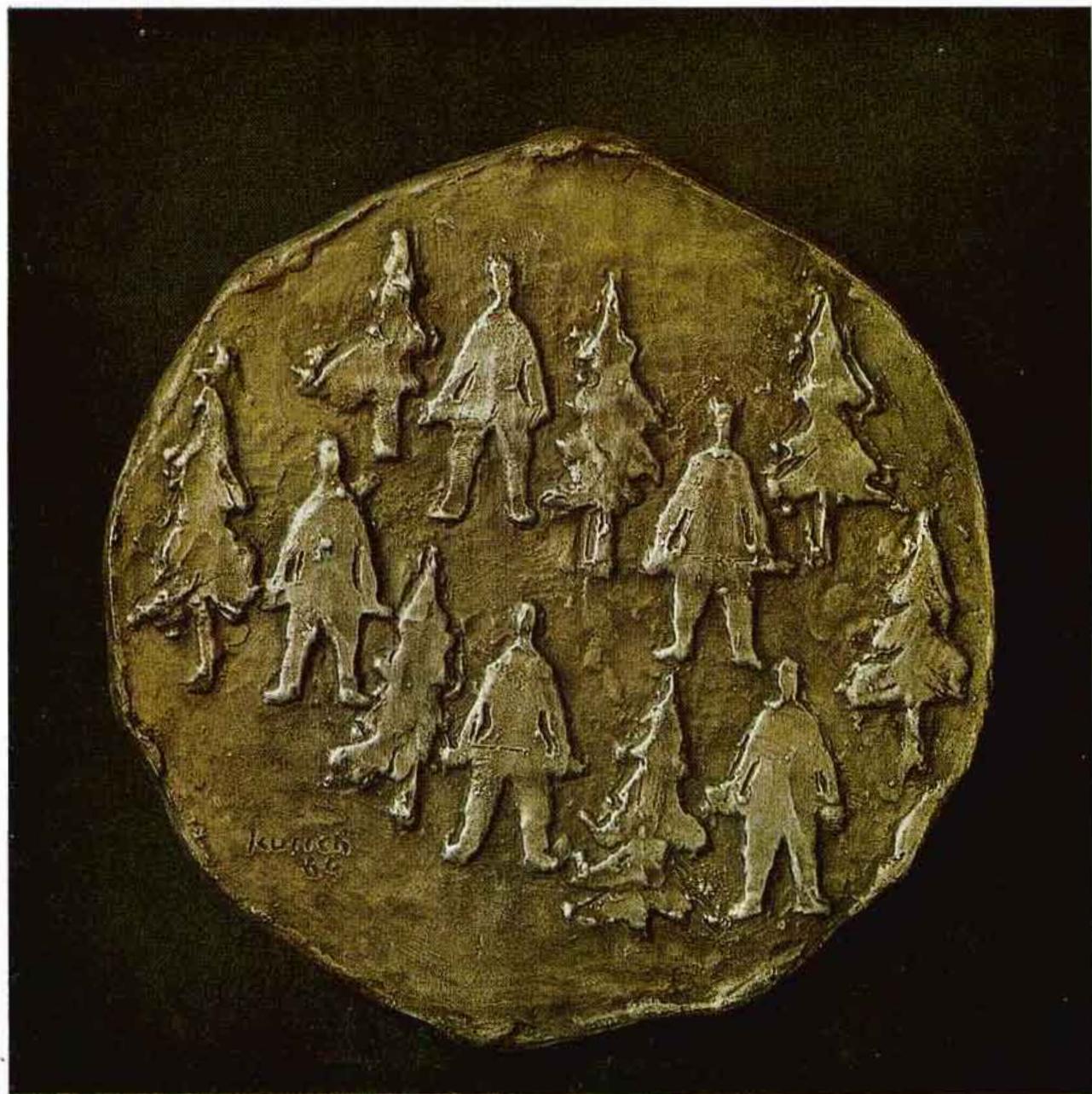
1. Na Mitra (Bunkoš). Pálená hlina, v. 26 cm, 1970

▲ 2. Nedela. Sofora japonica, v. 85,5 cm, 1968
► 3. Podpolianka. Moruša, v. 130 cm, 1968

- ▲ 4. Cmíter — Detva. Hydronálium, \varnothing 16 cm, 1968
- ◀ 5. Partizánskym chodníčkom. Hydronálium, \varnothing 14 cm, 1964
- ▲ 6. Čo chlap, to strom. SNP. Hydronálium, \varnothing 13 cm, 1964

7. Svák Sanitrár. Epoxid,
v. 102 cm, 1980

8. Maf moja. Bronz,
v. 160 cm, 1960

9. Ludovít Štúr. Averz medaily, bronz, \varnothing 18,5 cm, 1967–1975

10. Slovenčina. Reverz medaily č. 9, bronz, \varnothing 18,5 cm, 1967–1975

11. Andrej Braxatoris Sládkovič. Averz medaily, bronz, \varnothing 18,5 cm, 1967–1975
12. Detva. Reverz medaily č. 11, bronz, \varnothing 18,5 cm, 1967–1975

13. Pavol Országh Hviezdoslav. Averz medaily, bronz, \varnothing 18,5 cm, 1967–1975
14. Obnôcka. Reverz medaily č. 13, bronz. \varnothing 18,5 cm, 1967–1975

15. Fraňo Kráľ. Averz medaily, bronz, \varnothing 18,5 cm, 1967–1975

16. Čenkovej deti. Reverz medaily č. 15, bronz, \varnothing 18,5 cm, 1967–1975

17. Peter Jilemnický. Averz medaily, bronz, \varnothing 18,5 cm, 1967–1975

18. Kysuce. Reverz medaily č. 17, bronz, \varnothing 18,5 cm, 1967–1975

- ◀ 19. Gajdoško Michelík.
Epoxid, v. 95 cm, 1980
- ▼ 20. Kubinec fujarista.
Epoxid, v. 160 cm, 1970

21. Matej Bencúr Kukučín. Averz medaily, bronz, \varnothing 18,5 cm, 1967–1975

22. Motív z Rysavej jalovice. Reverz medaily č. 21, bronz, \varnothing 18,5 cm, 1967–1975

◀ 23. Rinaldo. Epoxid, v. 75 cm, 1980
▲ 24. Cimbalista. Epoxid, v. 47 cm, 1980
► 25. Huslista. Epoxid, v. 53 cm, 1980

26. Božena Slančíková-Timrava, Averz medaily, bronz, \varnothing 18,5 cm, 1967–1975

27. Mojžík. Revers medaily č. 26, bronz, \varnothing 18,5 cm, 1967–1975

28. Tatran. Hydronálium, Ø 17 cm, 1972

29. Východná. Strieborný bronz, Ø 18,7 cm, 1969

30. Stávka. Bronz, Ø 19 cm, 1967–1975

31. 1. máj 1918 v Lipt. Mikuláši. Epoxid
70 × 70 cm, 1978

32. Morena II. Hydronálium, \varnothing 10,3 cm,
1967

33. Detva. Hydronálium, \varnothing 18,2 cm, 1975

34. Noša. Reverz medaily Elena Maróthy-
Soltésová, bronz, \varnothing 18,5 cm, 1967—1975

35. Dotyky. Reverz medaily Janko Jesen-
ský, bronz \varnothing 18,5 cm, 1967—1975

36. Vynášanie Moreny.
Epoxid, v. 167 cm, 1980

37. Solunskí bratia. Zvárané
železo, 210 cm, 1963

38. Karol Plicka. Hlina,
v. 135 cm, 1981

Solunských bratov, Komenského, Pavla z Levoče, Mateja Bela, Bernoláka, Štúrovcov, Hviezdoslava, Vajanského, Hrebendu, Murgaša, Kukucína, Timravy, Krasku, Tajovského, Jilemnického, Novomeského... Všetky hodnoty vytvorené a vytvárané týmito a mnohými ďalšími osobnosťami, svojím obsahom a špecifickými významovými i výrazovými prostriedkami podstatne prispievali vo vypäťom oblúku našich dejín a národného jestvovania k formovaniu národného povedomia, upevňovaniu pokrových vlasteneckých pocitov, ku konkrétnemu utváraniu základne pokrového kultúrneho dedičstva nášho národa. Kulich v sochách, bustách, medailách, reliéfoch prináša nielen osobné podoby týchto dejateľov, národovcov, umelcov a vedcov, ale navyše v plastickom výraze zhmotňuje a vyjadruje celú príslušnú dobovú myšlienkovú atmosféru a jej duchovné hodnoty, nimi umelecky stvárnené.

Komparatistický pohľad nás uistí v názore, že v tvorbe nijakého iného súčasného výtvarného umelca (o príkladoch z minulosti v tomto prípade už vonkoncom nemožno ani hovoriť), nerezonuje s takou motivickou mnohovrstvovosťou, obsahovou nástojčivosťou a myšlienkovou priebojnosťou i umeleckou vrúcnosťou aktualizovaná a angažované interpretovaná naša kultúrna minulosť i prítomnosť, ako práve v diele národného umelca Jána Kulicha — pravdaže chápáná stále v celkovom systéme národnej kultúry, v jej peripetiach i kontinuite až po jej súčasnosť. Minulosť sa stáva trvalou a živou súčasťou prítomnosti, je v nej trvale obsiahnutá. V tom tiež vidíme tú najvyhranejšiu osobnosť jedinečnosť ľudského a umeleckého názoru Jána Kulicha; jeho dielo je presvedčivým nositeľom progresívnych spoločenských ideí, lebo kultúrne dedičstvo chápe v živom kontexte súčasnej kultúry a v súlade s poslaním umenia v socialistickej spoloč-

nosti. Naše konštatovanie chceme podložiť konkrétnymi faktami a pristavíme sa preto pri niektorých vybraných príkladoch.

Je celkom pochopiteľné pri mimoriadne širokej tvorivej a myšlienkovej orientácii, že Ján Kulich obracia vo svojich výtvarných svedectvách pozornosť najprv k prvopočiatkom našich národných dejín, k prameňom vzdelanosti z obdobia utvárania sa našej prvej štátnosti — k základným istotám každého národa. Fascinujú ho rovnako otázky etnogenézy, ako i najstaršieho, staroslovenského národného písomníctva. Zábalisto sa zaberá touto problematikou, konzultuje do aetajov s odborníkmi — vedcami pri piateľských posedeniach v ateliéri. Konkretizáciu týchto tvorivých dialógov predstavuje dvojplastika *Solunských bratov*. Vo svojom poňatí sú prostí a jednoduchí ako Ľud, ku ktorému prišli a s ktorým sa stotožnili. Po stránke slohotvornej obohatil Kulich pri koncipovaní dvojice slovanských bratov svoj výtvarný názor o prvky obrazovej reči ikon; analogicky vertikálne pretiahnuté figúry vyžarujú duchovnú noblesu týchto pokorných rozsievačov a služobníkov vzdelanosti.

Ďalší sochársky hold vede a poznaniu vytvoril v plastike *Mateja Bela — Funtíka* (očovského, teda takmer svojho rodáka). V Kulichovom stvárnení vyznieva Bel ako zadumaný, vznešený mysliteľ, ozajstné knieža vedy a ducha. Objavné črty vtipol Kulich aj Andrejovi Kmeťovi. Vidí ho takého, aký bol vo svojich najlepších stredných rokoch — nadšený vlastenec, s pevným, trochu drsným výrazom tváre. Nie ten zosmutnený, sivastý prenčovský farár, ktorého poznáme z bežne známych publikovaných reprodukcii. Charakterizačné umenie Jána Kulicha, schopnosť zhmotňovať psychické vlastnosti, sa rovnako pregnantne prejavili aj v nespočetných jeho ďalších portrétnych kreáciách. Osobitné miesto v tomto okruhu jeho

tvorby majú portrétne medaily slovenských spisovateľov (averz), s charakteristickým symbolom ich tvorby (reverz). Je evidentné, že pri transpozícii motívu literárneho diela nestačí len jeho fotografická znalosť. Kulich vnikol však do všetkých významových nuansí písomnej predlohy a s kultivovanosťou priam literárneho znalca vybral si vždy ten najtypickejší motív na prelmočenie do výtvarnej reči; vie vycítiť jeho svojskú výpoved, vystihnuť špecifickú látku literárneho diela, ktoré sa stalo už všeobecným kultúrnym majetkom. Nie je to pre tvorca úloha vôbec ľahká — vedľa priemerne vzdelaný divák musí okrem estetického zážitku na prvý pohľad na medaili spoznať, že ide o Sládkovičovho *Detvana*, Timravinhu *Mojžíška*, Kukučínovu *Rysavú jalovicu*, Hviezdoslavovu *Obnôcku*, Králove Čenkovej *deti*, a tieto motívy mu musia evokovať celú atmosféru literárneho

diela. Výzdoba reverzov týchto medailí podčiarkuje ľudovosť prostredia a postáv a tým aj zvýraznenie ľudovosti tvorby samotného spisovateľa. Preto sú tieto medaily apoteózou slovenského ľudu a domoviny v konkrétnych reáliach jeho života a etických aspirácií. Veľké umenie spočíva v poznanií a v precínení ducha národa. Takým je bez výhrad výtvarné dielo Jána Kulicha.

V našom príspevku sme sa dotkli len časti tvorby Jána Kulicha. Na rozbore jeho tvorby urobili sme vlastne pokusné sondu širšieho záberu a významu, ktorým má byť systematické odhalovanie zdrojov a vývinu socialistického výtvarného umenia v Československu v období od roku 1945. Náš rozbor je pripravený z hľadiska národopisnej vedej disciplíny, z jej poznávacích cieľov. Smeruje však k poznaniu celostnému, ktoré vznikne interdisciplinárnym vedeckým výskumom danej problematiky.

POZNÁMKY

¹ Máme na mysli vnútorné, štrukturálne pojivo, ktoré sa prejaví až pri celostnom pohľade na dielo v jeho dlhšom časovom rozpätí. Obdobne napríklad sólové básne toho istého autora majú celkom iný estetický i významový účinok ako samostatné útvary, alebo ako zakomponované v kontexte zbierky poézie.

² HOLEŠOVSKÝ, Fr.: *Besedy o ilustráciách a ilustrátoroch*. Bratislava 1980, s. 6—7.

³ KLIVAR, M.: Ján Kulich. Bratislava 1966; DEKAN, J. — ŠTEVČEK, J.: Ján Kulich. Bra-

tislava 1974; PETRÁNSKY, L.: Jubilejná výstava národného umelca Jána Kulicha. Katalog. Bratislava 1981.

⁴ DEKAN, J. — ŠTEVČEK, J.: c. d., s. 2.

⁵ Tamtiež, s. 2.

⁶ Tamtiež, s. 40.

⁷ HRUŠOVSKÝ, I.: *Monológy a dialógy*. Bratislava 1980, s. 124.

⁸ Podrobnejšie sa touto problematikou zaberá v najnovšej literatúre o umení napr. HOLEŠOVSKÝ, Fr.: Jozef Baláž. Grafické dielo. Bratislava 1981.

ЖИЗНЬ И КУЛЬТУРА НАРОДА — ИСТОЧНИК СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА. ТВОРЧЕСТВО ЯНА КУЛИХА

Резюме

Словацкая национальная культура во всех своих составляющих переживает в настоящее время творческое возрождение, причем сознательно и целенаправленно черпает

из источников народной культуры и искусства. Творчество народного художника Яна Кулиха является исключительным примером этих стремлений. Традиции народного

искусства или же народной культуры оказывают влияние не только на тематику его творчества, но особенно на использование средств выражения, общую стилевую форму произведения и его эмоциональное воздействие. Ян Кулих стремится прежде всего к живой связи традиций с творческим и художественным новаторством, к их актуализации в новых формах, к отражению сущности взглядов народного искусства. Отношение художника к ценностям народного искусства основано на глубоко рациональном познании и эмоциональном восхищении им. Традиции народной среды для Я. Кулиха служат постоянной художественной темой, трансформированной, разумеется, в плоскости самой высокой профессиональной культуры. Его подход и способ передачи фольклорных мотивов представляют собой высшую форму творческой переоценки. Посредством изображенных конкретных фигур и явлений народной культуры он выражает символически общие национальные черты. Мотивы народной среды резонируют не только в скульптурных произведениях Кулиха, но и в эскизах к ним и в медальерном творчестве. При этом заслуживает удивления диапазон его творческих способностей, простирающийся от крупных, героических тем (памятники) вплоть до субтильного камерного жанра.

В тематическом плане творчества Яна Кулиха народность содержится в самом полном смысле этого понятия: народное в его

прогрессивном понимании — это и то в национальной культуре и в национальном наследии, что уже проникло и вросло в сознание самых широких слоев нации. В динамическом понимании народных, революционных и прогрессивных традиций Ян Кулих считает такими не только традиции „яношиковские“, повстанческие, но и просветительный, научный и художественный завет солуньских братьев, Коменского, Павла из Левочи, Матея Белы, Бернолака, „штуровцев“, Гвездослава, Краско, Илемницкого, Новомеского и многих других. Ян Кулих в своих скульптурах, бюстах, медалях, рельефах дает свою личную форму этих деятелей, просветителей, художников и ученых, а кроме того в пластическом выражении овеществляет и отражает всю духовную атмосферу соответствующей эпохи. Особое место в этой сфере его творчества занимают медали-портреты словацких писателей (аверс) с характерным символом их творчества (реверс). При этом Кулих проник во все нюансы литературного образца и сумел выбрать всегда самый типичный мотив для передачи в изобразительном языке, передал специфические знаки литературного произведения. Эти медали, так же как и все творчество Яна Кулиха являются апофеозом словацкого народа и отчизны, его величие заключается не только в высоком художественном уровне, но прежде всего в прочувствовании духовных ценностей нации.

DAS LEBEN UND DIE KULTUR DES VOLKES – DIE QUELLE DER SOZIALISTISCHEN BILDENDEN KUNST. JÁN KULICH'S SCHÖPFUNG

Zusammenfassung

Die slowakische nationale Kultur erlebt in allen ihren Komponenten in der Gegenwart eine schöpferische Renaissance, wobei sie bewusst und mit Absicht aus den Quellen der Volkskultur und — kunst schöpft. Das bildnerische Werk des Nationalkünstlers Ján Kulich stellt ein einzigartiges Beispiel dieser Bestrebungen dar. Die Traditionen der Volkskunst, bzw. der Volkskultur beeinflussen nicht nur die Thematik seines Schaffens, sondern besonders die Anwendung der Ausdrucks-

mittel, die gesamte Stilform des Werkes und seine emotionelle Wirkung. Dem Bildhauer Ján Kulich geht es vor allem um die lebendige Verbindung der Traditionen mit dem schöpferischen und künstlerischen Neuerertum, um ihre Aktualisierung in neuen Formen, um die Erfassung des Wesens der Ansichten der Volkskunst. Die Beziehung des Künstlers zu den Werten der Volkskunst entspringt aus der tiefen rationellen Erkenntnis und der Gefühlsbewunderung zu ihnen.

Die Traditionen der volkstümlichen Umwelt sind für Ján Kulich ein dauerhaftes künstlerisches Thema, natürlich transformiert in der Ebene der höchsten professionellen Kultur. Sein Zutritt und seine Art der Wiedergabe der Folkloremotive ist im höchsten Masse schaffungsvoll umwertend. Mit Hilfe der dargestellten konkreten Gestalten und Erscheinungen der Volkskultur drückt er in der Lage eines Symbols die allgemeinen nationalen Züge aus. Die Motivik des volkstümlichen Milieus resoniert nicht nur in Kulichs Bildhauerwerk, sondern auch in den Zeichenstudien und in seiner Medaillenkunst. Dabei ist der Umfang seiner schöpferischen Kunst beachtenswert, wie er es versteht, von den grossen, heroischen Denkmalthemen bis zu dem subtilen Kammergenre zu oszillieren.

In dem thematischen Grundriss des Werkes von Ján Kulich ist die Volkstümlichkeit in vollster Bedeutung dieses Begriffes erfasst: volkstümlich ist in seiner progressiven Auffassung auch das in der nationalen Kultur und im nationalen Erbe, was schon dauerhaft in das Bewusstsein der breitesten Volksmassen durchgedrungen und eingewachsen ist. In der dynamischen Auffassung volkstümlicher, revolutionärer und fortschrittlicher Traditionen, hält Ján Kulich als solche nicht nur die Jánošík-, die aufständischen Traditionen, sondern

auch das Bildungs-, wissenschaftliche und künstlerische Vermächtnis der Soluner Brüder, das Vermächtnis von Komenský, von Meister Paul aus Levoča, von Matej Bel, Bernolák, der Štúr-Anhänger, von Hviezdoslav, Krasko, Jilemnický, Novomeský und vieler weiterer. Ján Kulich bringt in seinen Statuen, Büsten, Medaillen, Reliefs die persönlichen Gestalten dieser Persönlichkeiten, Patrioten, Künstler und Wissenschaftler und noch dazu, er materialisiert und bringt plastisch zum Ausdruck auch die ganze entsprechende zeitgenössische geistige Atmosphäre. Einen besonderen Platz in diesem Kreis seines Schaffens haben die Porträtmédailles slowakischer Schriftsteller (Avers) mit dem charakteristischen Symbol ihres Schaffens (Revers). Kulich drang dabei in alle Nuancen der literarischen Vorlage ein und wusste sich immer das typischste Motiv zur Ausdrückung in die bildnerische Sprache zu erwählen, er erfasste die spezifischen Merkmale des literarischen Werkes. Diese Medaillen, sowie das ganze Werk von Ján Kulich ist eine Apotheose des slowakischen Volkes und der Heimat; seine Grösse beruht nicht nur auf dem hohen künstlerischen Niveau, sondern vor allem auf dem Durchfühlen der geistigen Werte des Volkes.

Slovenský národopis

Casopis Národopisného ústavu Slovenskej akadémie vied

Ročník 30, 1982, číslo 1

Vychádza štyri razy do roka

Vydáva VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied

Hlavná redaktorka

Čl. kor. SAV BOŽENA FILOVÁ

Výkonná redaktorka

PhDr. VIERA GAŠPARÍKOVÁ, CSc.

Tajomníčka redakcie

PhDr. Zora Vanovičová

Typografia: Eva Kovačevičová

Redakčná rada: PhDr. Ján Botík, CSc., PhDr. Soňa Burlasová, CSc., doc. PhDr. Václav Frolec, CSc., doc. PhDr. Emília Horváthová, CSc., PhDr. Soňa Kovačevičová, CSc., PhDr. Igor Krištek, CSc., PhDr. Milan Leščák, CSc., doc. PhDr. Ján Michálek, CSc., PhDr. Ján Mjartan, DrSc., doc. PhDr. Štefan Mruškovič, CSc., PhDr. Viera Nosáľová, CSc., PhDr. Adam Pranda, CSc., doc. PhDr. Antonín Robek, CSc.

Redakcia: 813 64 Bratislava, Klemensova 19
Vytlačili Tlačiarne Slovenského národného povstania, n. p., Martin

Jednotlivé číslo Kčs 20,—; celoročné predplatné Kčs 80,—

Rozširuje, objednávky a predplatné prijíma PNS — ÚED, Bratislava ale aj každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače, Gottwaldovo nám. 6, 884 19 Bratislava.

© VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1982

СЛОВАЦКАЯ ЭТНОГРАФИЯ

Журнал Института этнографии Словацкой Академии Наук

Год издания 30, 1982, № 1

Издается четыре раза в год

«ВЕДА», издательство Словацкой Академии Наук

Редакторы Д-р Божена Филова и Д-р Вера Гашпарикова

Адрес редакции: 813 64 Братислава, Клеменсова 19

SLOWAKISCHE VOLSKUNDE

Zeitschrift des Ethnographischen Institutes der Slowakischen Akademie der Wissenschaften

Jahrgang 30, 1982. Nr. 1. Erscheint viermal im Jahre

Herausgegeben vom VEDA, Verlag der Slowakischen Akademie der Wissenschaften

Redakteure PhDr. Božena Filová und PhDr. Viera Gašparíková

Redaktion: 813 64 Bratislava, Klemensova 19

SLOVAK ETHNOGRAPHY

Journal of the Ethnographic Institute of the Slovak Academy of Sciences

Volume 30, 1982, No. 1

Published quarterly by VEDA, the Publishing House of the Slovak Academy of Sciences.

Managing Editors PhDr. Božena Filová and PhDr. Viera Gašparíková

Editor: 813 64 Bratislava, Klemensova 19

L'ETHNOGRAPHIE SLOVAQUE

Revue de l'Institut d'Ethnographie de l'Académie slovaque des sciences

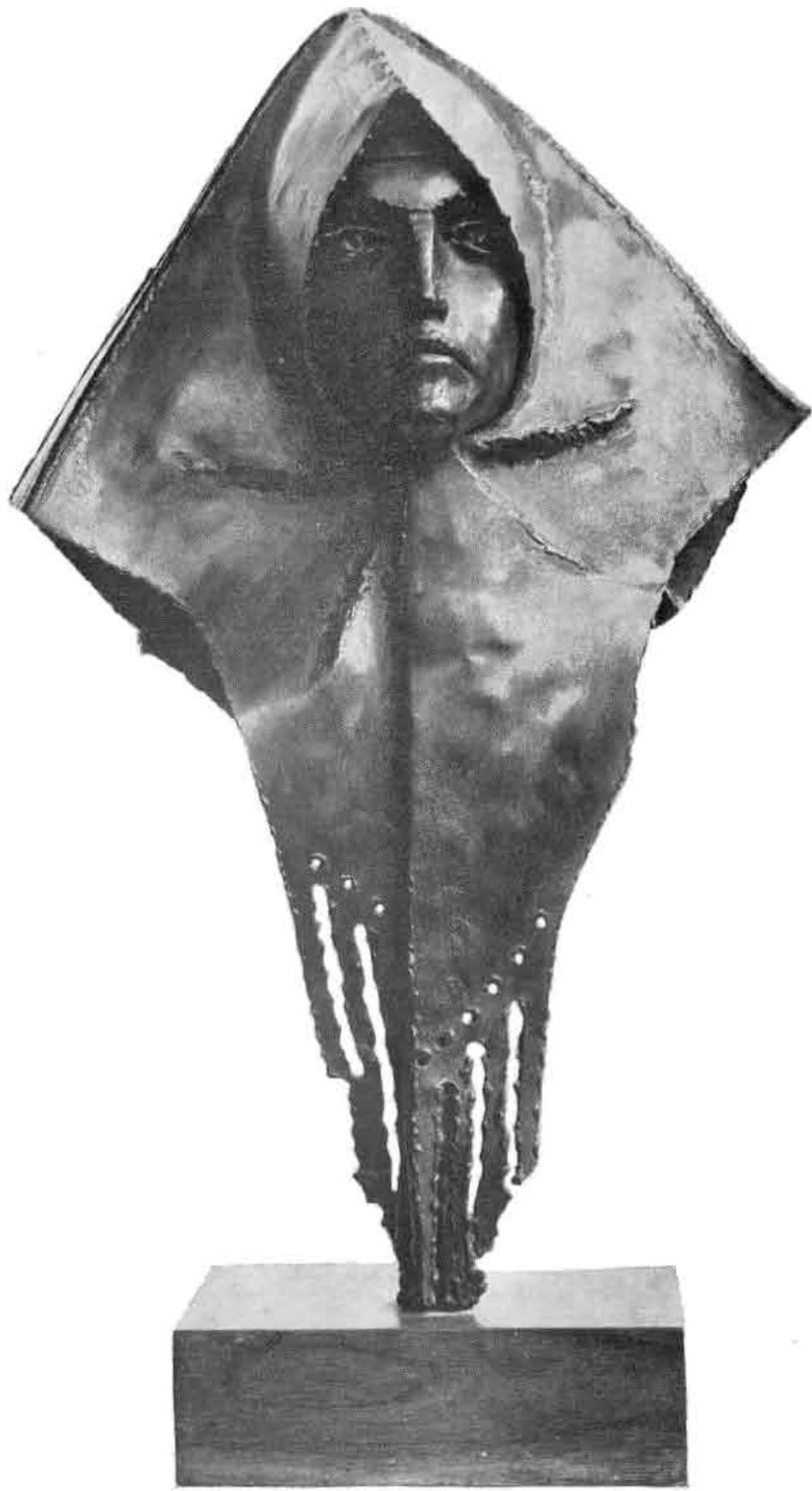
Anné 30, 1982, No. 1

Parait quatre fois par an, Editions de VEDA, maison d'édition de l'Académie slovaque des sciences

Rédacteurs: PhDr. Božena Filová et PhDr. Viera Gašparíková

Rédaction: 813 64 Bratislava, Klemensova 19

Distributed in the socialist countries by SLOVART Ltd., Leningradská 11, Bratislava, Czechoslovakia, Distributed in West Germany and West Berlin by KUBON UND SAGNER, D-8000 München 34, Postfach 68, Bundesrepublik Deutschland. For all other countries, distribution rights are held by JOHN BENJAMINS, B. V., Periodical Trade, Amsteldijk 44, 1007 HA Amsterdam HOLLAND

Index 49616